

Multilingual Children's Speech Development

Slovenčina

**Multilingual Children's
Speech Development**

Presented by: Dana Buntová, Ph.D.

Slovenčina

Autorky

- Dana BUNTOVÁ, Univerzita Komenského Bratislava, Slovensko
buntova@fedu.uniba.sk
- Zuzana ORAVKINOVÁ, Univerzita Komenského, Bratislava, Slovensko
oravkinova5@uniba.sk

Zdroj: Buntová, D. & Oravkinová Z. Slovak speech development.
In S. McLeod (Ed.). *The Oxford handbook of speech development
in languages of the world*. Oxford University Press.

Slovenčina

- **Bežne používaná**

- Na Slovensku
- Malými národnostnými menšinami v Čechách, Maďarsku, Poľsku a na Ukrajine

- **Dialekty**

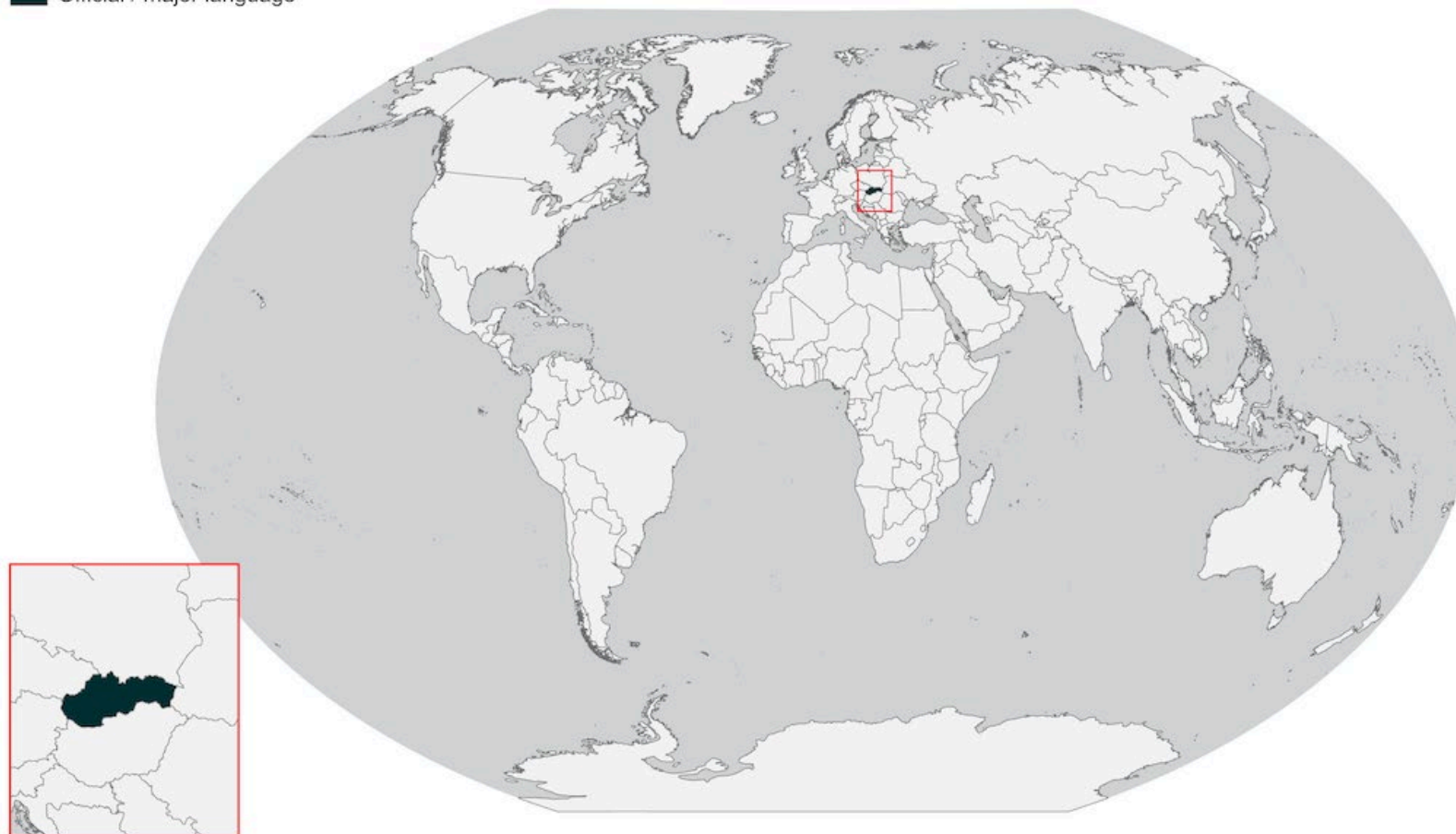
- Tri hlavné slovenské nárečia: východoslovenské; stredoslovenské a záposlovenské nárečia
 - (Krajčovič, 2018)

- **Písmo**

- Zľava doprava. Latinská abeceda (Rímske písmo).
- Niektoré zvuky sú kódované diakritikou (ˇ, ´, ¨, ^) umiestnenou nad písmenom
 - 10 konsonantov + 6 vokálov
- Príklad: *Na lúke je päť čiernych oviec a kôň.* (There are five black sheep and a horse in a meadow).

Slovensko mapa

Official / major language

The authors acknowledge assistance provided by the Spatial Data Analysis Network (SPAN) at Charles Sturt University, and in particular Craig Poynter, for his work creating this map. Figures/maps/imagery created using ESRI ArcGIS Pro 3.1 software and data contained within ESRI's Living Atlas.

Slovenčina

Zložky reči

- **Konsonanty (29):** /p, b, m, f, v, t, d, n, r, r:, s, z, l, l:, ts, dz, š, ž, c, č, ɲ, ĵ, ĺ, tʃ, dʒ, k, g, x, h/
 - Palatálne konsonanty /c, č, ɲ, ĵ, ĺ/ sú jedným z najcharakteristickejších znakov slovanských jazykov
- **Konsonantické skupiny** – častý výskyt, rôzne typy:
 - Vo všetkých pozíciách slova
 - 2 až 5 konsonantov v jednej spoluhláskovej skupine (Mistrík, 1984)
 - *strašidlo* /straʃidlo/ ‘ghost‘
 - *smršť* /smrʃc/ ‘hurricane‘
- **Vokály (15):**
 - Monoftongy (11) – dlhé a krátke párové: / a, a:, e, e:, i, i:, o, o:, u, u:, ä/
 - Dĺžka vokálu môže fonologicky meniť obsahový význam slova: *latka* (piece of wood), *látka* (fabric)
 - Diftongy (4): / ia, ie, iu, uo/

Slovenčina

Zložky reči

- **Fonotaktické obmedzenia**

- Slovenčina je flektívny jazyk a slová sa tvoria morfemickými príponami alebo ako lexikálne kompozitá (Mistrík, 1984)
- -> vyššia slabičná komplexnosť.
- Existuje veľa kombinácií CV štruktúr: V, CV, VC, CVC, CCV, CCC, CCVC, CVCV, CCVC, CCVCC, CCCVC a tiež CCCC, zriedkavo CCCsCC
- Dĺžka slov je v rozsahu od 1 do 20 konsonantov
- Priemerná dĺžka slova je: 5,5 foném alebo 2,3 slabiky
- Relatívne nízky výskyt jednoslabičných slov a homoným
 - Terapia minimálnych párov v slovenčine je problematickejšia

- **Prozódia:** primárny prízvuk je vždy na prvej slabike

Slovenčina

Vek osvojovania

- **Konsonanty**

- Poradie osvojovania: explozívny+nazálny > frikatívny > afrikátový > likvidný+vibrantný
 - Ranné (+ 2 roky): /p, b, m, t, d, n, c, ʃ, ɲ, ʝ, k, g, h, v, f/
 - Stredné (+ 5 rokov): /ʃ, s, z, ʒ, x ts, dʒ, tʃ, dʒ/
 - Neskoré (+ 6 rokov): /l, l:, ʎ, r, r:/

- **Spoluhláskové skupiny**

- Objavujú sa najskôr v strede slov na rozhraní dvoch slabík: /sp, st, sk, sn, sl, sm, sc, dv, zn/ vo veku 2 rokov.
- Všetky sú osvojené najneskôr vo veku 7 rokov.

- **Vokály**

- Typicky sú osvojené vo veku 24 mesiacov.

(Bónová, 2018; Šeboková, 2019; Kešjarová, 2022; Buntová et al., 2020, 2021)

Slovenčina

Vývin reči

- **Percento správne vyslovených konsonantov**
 - 81,2 % správne vyslovených konsonantov vo veku 4 rokov
 - 91,8 % správne vyslovených konsonantov vo veku 5 rokov
 - (Buntová, 2021)
- **Zrozumiteľnosť reči**
 - ICS* priemerné skóre: 4,23 vo veku 4 rokov
 - ICS* priemerné skóre: 4,70 vo veku 5 rokov
 - (Buntová, 2019)
- **Vývinové fonologické procesy**
 - Deafrikácia, záverovanie, zjednodušovanie konsonantických skupín, (vymiznú medzi 3 - 4 rokom) a depalatalizácia, posúvanie sykaviek dopredu a dozadu, substitúcia likvíd a vibrantov (vymiznú vo veku 6 rokov)

*ICS, Intelligibility in Context Scale (McLeod et al., 2012)

Slovenčina

Deti s narušením zvukovej roviny reči

- **terminológia**

• Narušenie zvukovej roviny reči (NZRR)	–	Speech Sound Disorder
• Fonologická porucha (FP)	–	Phonological Disorder
• Artikulačná porucha (AP)	–	Articulation Disorder
• Vývinová verbálna dyspraxia (VVD)	–	Childhood Apraxia of Speech
(= developmental verbal dyspraxia)
• Dyzartria	–	Dysarthria

- **Výskum sa zameriava na**

- Prevalenciu, diagnostiku, vývin a intervenciu foneticko-fonologickej roviny
- NZRR, fonologické poruchy, vývinovú verbálnu dyspraxiu (CAS), palatoláliu (CLP)

- **Štúdie** (príklad)

- Fonetický vývin intaktných slovenských detí raného veku (Buntová et al., 2023)
- Raný vývin reči u detí s rúžštepom pera a/alebo podnebia (Oravkinová, 2013)

Slovenčina

Výšetrenie reči

- **Artikulačný test**
[Test of articulation] (Antušeková, 1989)
- **Diagnostika zrozumiteľnosti škálou ICS**
[Intelligibility in Context Scale – Slovak adaptation] (Buntová, 2013)
- **Vývinový model fonologických procesov**
[Developmental model of phonological processes] (Buntová et al., 2017)
- **Nazometer - test hodnotenia rezonancie**
[Test of nasality] (Oravkinová et al., 2001)
- **Dotazník pre rodičov detí s rászštepom**
[Parent cleft questionnaire] (Šugárová, 2021)
- **Test PEEPS-S**
[Profiles of early expressive phonological skills - PEEPS test – Slovak adaptation] (Árvai, 2022)
- and others

Slovenčina

Intervencia

- **Artikulačná terapia**
[Articulation therapy]
(Antušeková, 1989; Nádvorníková, 1995; Gúthová & Šebianová, 2002)
- **Fonologické terapie:** Minimálne páry; Metaphon; PACT; StiFor; El'koninova terapia fonologického uvedomovania;
[Phonological therapies: Minimal pairs; Metaphon; PACT; Stimulability therapy; Elkonin phonological awareness therapy;] (Buntová et al., 2020, 2022; Mikulajová et al., 2014)
- **Terapie pre deti VVD:** Nuffield terapia; ReST; Dynamické časovanie imitácie
 - [Therapy for CAS: Nuffield Therapy; Rapid Syllable Transition Treatment; DDTC - Dynamic Temporal Tactile Cueing]
- **Artikulačná terapia pre deti s rózštepom**
[Articulation therapy for children with clefts]
(Kerekrétiová, 2002; Oravkinová, 2018)
- **Raná intervencia pre deti s rózštepom**
[Early intervention for children with clefts]
(Oravkinová, 2010; 2018; in press)

Referencie

Kapitola v knihe:

- Buntová, D & Oravkinová, Z. (forthcoming). Slovak speech development. In S. McLeod (Ed.). *The Oxford handbook of speech development in languages of the world*. Oxford University Press.

Prezentácia

- Buntová, D & Oravkinová, Z. (2023). *Slovak: Multilingual children's speech development*. Charles Sturt University, Australia.
<https://www.csu.edu.au/research/multilingual-speech/languages>

- Sharynne McLeod, Charles Sturt University, Australia
- Helen L. Blake, University of Technology Sydney, Australia